

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

A.A.K/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 56578/11)

KARAR

Sözleşme'nin 8. maddesi • Özel hayat • Başvuranın fiili ehliyetine engel olan ruhsal bir rahatsızlıktan muzdarip olduğu tespit edilen bir yargılama sonucunda ilgilinin yasal olarak vesayet altına alınması • Başvuranın hakları ve menfaatlerinin dikkate alınması sağlanarak suistimali önlemek için ulusal yargılamada etkin güvencelerin varlığı • Başvuranın yargılamanın tüm aşamalarında karar sürecine katılması • Başvuranın yetisinin değerlendirilmesi ve olası adaletsizliğin önlenmesi adına gerekli hakkaniyet ve özenle hareket eden ve yeterince unsur toplayan hukuki mekanizma • Zaman ve konu bakımından tedbirin sınırlandırılması • Vesayet tedbirinin kaldırılması amacıyla iki yıllık dönemin gözden geçirilmesi imkânı • Yeni bir psikiyatri değerlendirmesi sonuçlarına göre tedbirin Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından kaldırılması

STRAZBURG

3 Ekim 2023

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2023. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

A.A.K./Türkiye davasında,

Başkan

Arnfinn Bårdsen

Hâkimler

Jovan Ilievski,

Pauliine Koskelo,

Saadet Yüksel,

Lorraine Schembri Orland,

Diana Sârcu,

Davor Derenčinović

ve Bölüm Yazı İşleri Müdürü Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("İkinci Bölüm),

Türk vatandaşı olan A.A.K.nın ("başvuran"), Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, 17 Haziran 2011 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuruyu (no. 56578/11),

Başvurunun Türk Hükümeti'nin ("Hükümet") bilgisine sunulması kararını,

Tarafların görüşlerini göz önünde bulundurarak,

5 Eylül 2023 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin ardından,

Söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Mevcut dava, başvuranın fiili ehliyetini engelleyen ruhsal bir rahatsızlıktan muzdarip olduğu tespit edilen bir yargılama sonucunda, ilgilinin yasal vesayet altına alınmasıyla ilgilidir. Başvuran, tek başına ve Sözleşme'nin 13. maddesiyle birlikte, Sözleşme'nin 6 ve 8. maddeleri kapsamındaki konuları ileri sürmektedir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuran, 1955 doğumlu olup, Yenipazar'da (Aydın) ikamet etmektedir. Başvuran, İzmir Barosuna bağlı Avukat S. Cengiz tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı Başkan Vekili olan Aysun Akceviz tarafından temsil edilmiştir.

I. DAVANIN BAŞLANGICI

4. Mesleği mimarlık olan ve özel ders öğretmenliği yapan başvuran, 18 ve 21 Ocak 2002 tarihlerinde, psikiyatrik tablosunun belirlenmesi amacıyla adli tıp kurumunda muayene edilmiştir. Başvuranda, hafif şizoid durumuyla birlikte nevrotik bir rahatsızlık teşhis edilmiştir.

5. İlgili, 13 Ekim 2004 tarihinde, adli tıp kurumu doktorları tarafından yeniden muayene edilmiştir. Muayene sonucunda sunulan rapora göre, başvuran sıradan bir şizofreni hastasıydı.

6. Başvuranın özel ders verdiği öğrencilerinden biri, 2007 yılının Aralık ayında, başvuranı, sınıfının öğretmeni olan N.E.’nin bölgede yapılacak olan sınav amacıyla hazırlanan soruların büyük bir kısmını öğrencilere verdiği konusunda bilgilendirmiştir.

Başvuran, bu haberi yetkili makamlara iletmıştır. N.E.’nin başvuran ile konuşmaya çalıştığı esnada başvuran şu şekilde bağirmiştir: “seni şerefsiz, soruları neden çaldın (...), yaptığınız sahtekârlıklar ortaya çıkaracağım”.

7. Başvuran hakkında, 14 Mayıs 2008 tarihinde, devlet memuru N.E.’ye hakaret suçundan Yenipazar Cumhuriyet Savcısı (“savcı”) tarafından bir kamu davası açılmıştır.

Başvuran, dava sırasında sunulan 27 Mayıs 2008 tarihli ifadesinde, mahkeme kâtibi H.C.’nin yasa dışı yollarla işe alındığını iddia etmiştir. Başvuran, 23 Ekim 2008 tarihli duruşmada, H.C.’nin “gözlerini kamaştırarak” kendisini rahatsız etmesi nedeniyle saldırdığını belirtmiştir.

8. Yenipazar Sulh Ceza Mahkemesi (“Sulh Ceza Mahkemesi”), 6 Kasım 2008 tarihli bir kararla, başvuranın on ay hapis cezasına mahkûm edilmesine ve bu cezanın ertelenmesine karar vermiştir.

9. Savcı, 7 Temmuz 2008 tarihinde, devlet memuru H.C.’ye hakaret suçundan Sulh Ceza Mahkemesi önünde başvuranı yeniden suçlamıştır. Başvuran ayrıca, 27 Kasım 2008 tarihinde, bu suç nedeniyle iki ay, on beş gün hapis cezasına mahkûm edilmiş ve bu ceza ertelenmiştir.

10. Savcı, 26 Aralık 2008 tarihinde, başvuranın davranışının, kafa karıştırıcı sözlerinin ve yazılarının zihinsel kapasitesinin önceden değerlendirilmesi gerektiği kanaatine vararak, bu son karara karşı temyiz talebinde bulunmuştur.

11. Öğretmen N.E., 11 Şubat 2009 tarihinde, kamuya açık bir sınavın hakkaniyetle yapılmasını engelleme suçundan disiplin yargılaması sonucunda kınama cezası almıştır.

II. BAŞVURANIN YASAL VESAYET ALTINA ALINMASI

12. Aydın Cumhuriyet Savcılığı, 10 Nisan 2009 tarihinde, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 405. maddesinin 1. fıkrası uyarınca (“TMK”) - aşağıda 40. paragraf) başvuranın vesayet altına alınıp alınmayacağı konusunun soruşturulması için bir savcı görevlendirmiştir.

Savcı, 4 Mayıs 2009 tarihinde, başvuranın dâhil olduğu ceza davası dosyalarının bir örneğini talep etmiştir. Savcı, 12 Mayıs 2009 tarihinde, dosyaları inceledikten sonra TMK’nın 405. maddesinin 2. fıkrası gereğince, Yenipazar Sulh Hukuk Mahkemesine (“Sulh Hukuk Mahkemesi”) başvurmuştur (*ibidem*).

13. Sulh Hukuk Mahkemesi önünde, 13 Mayıs 2009 tarihinde duruşmalar yapılmıştır. Hâkim, başvuranın Adnan Menderes Üniversitesi Hastanesinde sağlık muayenesinden geçmesine ve ilgilinin yasal vasisi olabilecek kişilerin bir listesinin ve malvarlığının bir envanterinin oluşturulmasına karar vermiştir.

Sulh Hukuk Mahkemesine bildirilen bilgilere göre, başvuran hiçbir taşınmaz mala ve banka birikimine sahip değildir.

14. Başvuran, belirtilmeyen bir tarihte, adli yardım bağlamında, Aydın Barosundan kendisine resen bir avukat atanmasını yazılı olarak talep etmiştir.

15. Sulh Hukuk Mahkemesi, 4 Haziran 2009 tarihinde, ilk duruşmasını düzenlemiştir. Başvuranın, hastanede sağlık muayenesinden geçmeye karşı çıktığı ortaya çıkmıştır. Hâkim, bölgenin emniyet müdürlüğünün bu tedbiri uygulamasına karar vermiştir.

16. Aydın Barosu, 11 Haziran 2009 tarihli bir kararla, başvuranın aylık gelirinin 600 ile 1.000 Türk lirası arasında olduğu ve bu tutarın bir avukat tutmak için yeterli olduğu gerekçesiyle, ilgilinin adli yardım talebini reddetmiştir.

17. Sulh Hukuk Mahkemesi, 10 Haziran 2009 tarihinde, başvuranın menfaatlerini en iyi koruyacak olan vasinin eşi H.K. olacağı konusunda bilgilendirilmiştir.

18. Başvuran, 29 Haziran 2009 tarihinde, Aydın Barosunun kararına itirazda bulunmuştur (yukarıda 16. paragraf).

19. Aydın Barosu, 9 Temmuz 2009 tarihinde, başvuranın itirazını kabul etmiş ve ilgilinin *lütuf olarak (ex gratia)* temsil edilmesi için M.A.’yı görevlendirmiştir.

20. İkinci duruşma, 16 Temmuz 2009 tarihinde, Sulh Hukuk Mahkemesini Aydın Barosunun bir avukatının kendisini temsil edeceği ve gerekli sağlık muayenesinden geçtiği konusunda bilgilendiren başvuran huzurunda yapılmıştır.

Sulh Hukuk Mahkemesi, ilgili sağlık raporunun sonuçlanma aşamasında olduğunu dikkate almıştır.

21. Hastanenin sağlık kurulu, 14 Ağustos 2009 tarihinde, başvuranı muayene ettikten sonra psikiyatrik değerlendirme raporunu sunmuştur. Raporda, başvuranın “paranoyak kişilik bozukluğundan” muzdarip olduğu ve olayların gerçekliğini değerlendirememesine rağmen, psikolojik durumunu kesin bir şekilde inkâr ettiği belirtilmiştir. Doktorlara göre, bu durum başvuranın vesayet altına alınmasını halkı çıkarmaktaydı. Başvuranın uygun tedaviyle iyileşmesi mümkün olmasına rağmen başvuran bu amaçla sunulan tedaviyi reddetmiştir.

Başvurana göre doktorlar, bu tıbbi işleme uygun kriterleri karşılamayan bir konsültasyondan uzak bir karar vermişlerdir.

22. Avukat M.A., 27 Ağustos 2009 tarihinde, her türlü tarafsızlıktan yoksun olan tamamen kişisel yani hukuka aykırı nedenlere dayanarak, taraflı olduğu gerekçesiyle mahkeme hâkimini reddetmesini isteyen başvuran ile derin anlaşmazlığını ileri sürerek, Aydın Barosuna istifasını sunmuştur.

23. Dosyadan, 19 Eylül 2009 tarihinde, başvuranın İstanbul Üniversitesi Hastanesi Adli Tıp Fakültesi Psikiyatri Bölümünde diğer tetkiklere ve psikolojik tedaviye tabi tutulduğu anlaşılmaktadır.

24. Avukat M.A., 17 Eylül 2009 tarihli duruşmada, görevinden istifa ettiğini (yukarıda 22. paragraf) ve başvuranın bu konuda bilgilendirilmiş olması gerektiğini belirtmiştir. Sulh Hukuk Mahkemesi, başvuran tarafından faks yoluyla gönderilen bir dilekçeyi okumuştur.

25. Aydın Barosu, 24 Eylül 2009 tarihli bir kararla, Avukat M.A.’nın mazeretini haklı bularak, başvurana verilen adli yardımı iptal etmiştir.

26. Başvuran 1 Ekim 2009 tarihli duruşma sırasında, İstanbul Barosundan yeni bir avukat atanmasını ve İstanbul Üniversitesi Hastanesinden yeni bir bilirkişi raporu düzenlenmesini talep ettiğini belirtmiştir (yukarıda 23. paragraf).

27. Aydın Barosu, 20 Ekim 2009 tarihinde, başvurana verilen adli yardımın iptal edildiği ve başka hiçbir avukatın atanamayacağı konusunda Sulh Hukuk Mahkemesini bilgilendirmiştir.

28. 22 Ekim 2009 tarihli duruşmada, hâkim değişikliği nedeniyle, tutanaklar okunmuştur. Başvuran, yeniden dinlenmiştir. Başvuran, 14 Ağustos 2009 tarihli bilirkişi raporuna itiraz etmiş (yukarıda 21. paragraf) ve daha önce yeni bir değerlendirme için İstanbul Üniversitesi Hastanesine başvurduğunu hatırlatmıştır (yukarıda 26. paragraf).

Sulh Hukuk Mahkemesi, başvuranın eşini duruşmaya çağırmış ve ilgilinin ilk bilirkişi raporu hakkındaki itirazını kabul ederek, başvuranın vesayet altına alınmasını haklı gösterecek halen bir rahatsızlığının bulunup bulunmadığı hususunun belirlenmesi için adli tıp kurumuyla iletişime geçilmesine karar vermiştir.

29. Başvuran, 24 Kasım 2009 tarihli duruşmada, eşi H.K ile birlikte hazır bulunmaktaydı. Başvuranın eşi, vasi olarak atanması halinde vesayet görevini tüm sorumluluklarıyla birlikte üstleneceğini belirtmiştir.

30. Başvuran, 23 Aralık 2009 tarihinde, adli tıp kuruma sevk edilmiş ve 2009/605 konsültasyon numarası altında 4. ihtisas kurulu tarafından muayene edilmiştir. Görüşmeler sonucunda oluşturulan psikogram psikotik bir durum olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Bununla birlikte, başvurana göre, adli tıp kurumunda hiçbir muayeneden geçmemiş ve her şeye önceki dosya üzerinden karar verilmiştir.

31. Sulh Hukuk Mahkemesi, 21 Ocak 2010 tarihinde, başvuranın izniyle, adli tıp kurumu raporunun sonuçlanmasının beklenmesine karar vermiştir.

32. Bu rapor, 29 Ocak 2010 tarihinde dosyaya eklenmiştir. Adli tıp kurumu, başvuranın psikiyatrik geçmişini dikkate alarak (yukarıda 4 ve 5. paragraflar) ve dosyadaki yeni unsurları yeniden değerlendirerek, başvuranın “paranoid kişilik bozukluğundan” muzdarip olması ve dolayısıyla fiili ehliyetinin olmaması nedeniyle, ilgiliye vasi atanması gerektiğini onaylamıştır.

Adli tıp kurumu, bu bozuklukların ayırt etme ve buna göre hareket etme özgürlüğünün yanı sıra olayları analiz etme ve sağlıklı sonuçlara varma yeteneğini ortadan kaldıracak düzeyde ve nitelikte olduğunu belirtmiştir. Başvuran ayrıca, kendi menfaatini belirleme, koruma ve başkalarının manipülatif etkilerine direnme durumunda değildi. Kısacası, başvuran herhangi bir şeye otonom ve özgürce girişme yeteneğinden yoksundu.

33. Başvuran tarafından desteklenen H.K, 2 Mart 2010 tarihinde, ikinci rapora itiraz etmiş ve ilgilinin İstanbul Adli Tıp Genel Kurulu tarafından muayene edilmesini talep etmiştir. Sulh Hukuk Mahkemesi, itiraz edilen raporun çelişkili olmadığı ve dolayısıyla bir kararı dayandırmak için yeterli olduğu gerekçesiyle, bu talebi reddetmiştir.

Başvuran, aynı gün verilen bir kararla, eşi H.K.'nın vesayeti altına alınmıştır. Başvuranın eşinin bu görevi başlangıçta iki yıl süreyle yerine getirmesi gerekmekteydi; Sulh Hukuk Mahkemesinin bu bağlamda bir talep alması halinde bu süre aynı süre kadar uzatılabilmektedir. Hüküm kısmından, tedbirin özellikle başvuranın malvarlığının yönetimini amaçladığı, H.K.'nın dosyaya eklenen mülklerin envanterinin yönetimi hakkında her yıl rapor vermesi gerektiği ve ayrıca tapu ve kadastro genel müdürlüğü ve bankaların mahkemenin onayı olmadan başvuranla herhangi bir işlem yapmasını yasakladığı anlaşılmaktadır.

34. Başvuran, 25 Mart 2010 tarihinde, özellikle yargılama sırasında avukat yardımından yoksun bırakıldığını, boş yere itiraz etmeye çalıştığı Sulh Hukuk Mahkemesi hâkiminin taraflı tutumunu ve hakkında düzenlenen adli tıp kurumu raporunun inandırıcı olmayan niteliğini dikkate alarak, bizzat temyiz talebinde bulunmuştur (yukarıda 30 ve 32. paragraflar).

Yargıtay, 6 Aralık 2010 tarihli bir kararla, itiraz edilen kararın kanuna ve usule uygun olduğu kanaatine vararak, başvuranın temyiz talebini reddetmiştir. Karar, 14 Ocak 2011 tarihinde, vasi olan H.K.'ya bildirilmiştir.

35. Başvuran karar düzeltme talebinde bulunmuştur. Yargıtay, 14 Mart 2011 tarihli bir kararla, bu başvuru yolunun vesayet davalarında verilen kararlar hakkında kapalı olduğu gerekçesiyle, bu başvuruyu reddetmiştir.

III. VESAYET TEDBİRİNİN KALDIRILMASI TALEBİ

36. Vasi H.K., yaklaşık dört yıl, dört ay sonra, 9 Temmuz 2014 tarihinde, vesayet tedbirinin kaldırılması talebiyle Nazilli Sulh Hukuk Mahkemesine başvurmuştur. H.K., hastanenin daha önce eşinin iyileşmesinin uygun bir tedaviyle mümkün olduğunu belirttiğini hatırlatarak (yukarıda 21. paragraf), başvuranın artık net herhangi bir hastalık belirtisi göstermediğini iddia etmiştir. H.K., dolayısıyla iki üniversite hastanesinin yeni bir psikiyatrik bilirkişi raporu sunmasını talep etmiştir.

37. Sulh Hukuk Mahkemesi, 11 Temmuz 2014 tarihinde, bu talebi kabul etmiş ve başvuranın İstanbul Üniversitesi Hastanesi ve İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi adli tıp bölümleri tarafından muayene edilmesine karar vermiştir.

38. İlk hastane, 27 Şubat 2015 tarihinde, ayrıntılı bir rapor sunmuştur. Başvuranın “obsesif-kompulsif-narsist” kişiliğinin artık ruh sağlığını tehlikeye atacak kadar ciddi bir eşiğe ulaşmadığına ikna olan doktorlar, ilgilinin vesayet altına alınmasına devam edilmesine gerek olmadığı sonucuna varmışlardır.

39. Sulh Hukuk Mahkemesi, 19 Mart 2015 tarihli bir kararla, bu sonucu onaylamış ve itiraz edilen tedbiri kaldırmıştır.

HUKUKÎ ÇERÇEVE VE İLGİLİ İÇ HUKUK UYGULAMASI

I. VESAYET ALTINA ALINMA

40. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun (“TMK”) 405. maddesinin 1 ve 2. fıkraları aşağıdaki gibidir:

“1. Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan her ergin kısıtlanır.

2. Görevlerini yaparlarken vesayet altına alınmayı gerekli kılan bir durumun varlığını öğrenen idarî makamlar, noterler ve mahkemeler, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar.”

41. TMK’nın 409. maddesine göre, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilir. Hâkim, karar vermeden önce, kurul raporunu göz önünde tutarak kısıtlanması istenen kişiyi dinleyebilir.

42. TMK’nın 414. maddesi uyarınca, haklı sebepler engel olmadıkça, vesayet altına alınacak kişinin öncelikle eşi bu göreve atanır. TMK’nın 472 ve 474.

maddeleri gereğince, vesayeti gerektiren sebebin ortadan kalkması üzerine tıbbi rapor ışığında vesayetin sona ermesine karar verilir. Kısıtlı ve ilgililerden her biri, vesayetin kaldırılması isteminde bulunabilir.

43. 12 Ocak 2011 tarihinde resmi olarak yayımlanan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 382. maddesine göre, vesayet altına alınmaya bağlı konular çekişmesiz yargı kapsamına girmektedir. Delilleri *resen (ex officio)* toplama ve karar vermeden önce gerekli tüm soruşturmaları kendi inisiyatifiyle yürütmenin hâkimin sorumluluğunda olduğu basitleştirilmiş ve sorgulayıcı bir yargılama söz konusudur. Söz konusu kanunun yürürlüğe girmesinden önce de aynı durum geçerliydi, ancak diğer kanunlarda öngörülen hükümler esas alınmaktaydı zira eski kanun çekişmesiz yargılamaları açıkça düzenlememekteydi.

44. Anayasa'nın 36. maddesine göre, herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

II. BİR AVUKATIN RESEN GÖREVLENDİRİLMESİ

45. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre mahkeme masraflarından muafiyeti amaçlayan ve mahkemelerin yetkisi kapsamına giren adli yardım dışında, adil yardım bağlamında *resen* avukat görevlendirilmesi, 2 Mayıs 2001 tarihli ve 4667 sayılı Kanun ve 30 Mart 2004 tarihli ve 25418 sayılı Yönetmelik ile değişikliğe uğradığı şekliyle 1136 sayılı Avukatlık Kanunu tarafından düzenlenmektedir. Bu Kanunu'nun 176. maddesine göre, adli yardım, avukatlık ücretlerini ve diğer yargılama giderlerini karşılama olanağı bulunmayanlara bu Kanunda yazılı avukatlık hizmetlerinin sağlanmasıdır.

Adli yardım istemi, adli yardım bürosuna yapılır. İstek sahibi, isteminde haklı olduğunu gösterdiği delillerle kanıtlamak zorundadır. Yardım isteminin reddi halinde, ilgilisi baro başkanına başvurabilir (madde 178). Adli yardım isteminin kabulü halinde; büro gerekli işlemleri yapmak üzere bir veya birkaç avukatı görevlendirir. Ayrıca görevlendirilen avukat da bu işi yapmaktan çekinmek isterse görevin kendisine bildirildiği tarihten itibaren on beş gün içinde o işin tarifede belirlenen ücretini baroya ödemek zorundadır (madde 179).

III. AVRUPA KONSEYİ METİNLERİ

46. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Ehliyetsiz Yetişkinlerin Yasal Olarak Korunmasına İlişkin İlkelere (“İlkeler”) Dair R(99) 4 Sayılı Tavsiye Kararının II. kısmında şu şekilde öngörülmektedir:

“İlke 1 - İnsan haklarına saygı

Ehliyetsiz yetişkinlerin korunması hakkında bu metinde mevcut olan ilkelere dayanak olarak kullanılan temel ilke, insan olarak her kişinin haysiyetine saygı gösterilmesidir. Ehliyetsiz yetişkinlerin korunması hakkındaki kanunlar, usuller ve uygulamalar, ilgili uluslararası hukuki belgelerde yer alan bu haklara ilişkin kısıtlamalar dikkate alınarak, insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı üzerine dayanmalıdır.

İlke 7 - Yargılamanın adil ve etkin niteliği

1. Ehliyetsiz yetişkinlerin korunmasına ilişkin tedbirlerin kabul edilmesine yol açan yargılamalar hakkaniyete uygun ve etkin olmalıdır.
2. İlgili kişinin insan haklarını korumak ve olası suistimalleri önlemek için uygun usuli güvenceler öngörülmelidir.

İlke 8 - İlgili kişinin menfaatlerinin ve refahının önde gelmesi

1. Ehliyetsiz yetişkinlerin korunmasına ilişkin tedbirin belirlenmesi ve uygulanması sırasında, ilgilinin menfaatleri ve refahı öncelikli olarak dikkate alınmalıdır.
2. Bu ilkede özellikle, ehliyetsiz yetişkini temsil edecek veya ona yardım edecek kişinin seçiminin, her şeyden önce bu kişinin, ilgilinin menfaatlerini ve refahını koruma ve geliştirme becerisine göre olması gerektiği belirtilmektedir.
3. Bu ilkede ayrıca, ehliyetsiz yetişkinin malvarlığının kendi yararına ve kendi refahını sağlamak için yönetilmesi ve kullanılması gerektiği belirtilmektedir.

İlke – 9 İlgili kişinin istek ve duygularına saygı

1. Ehliyetsiz yetişkinin korunmasına ilişkin tedbirin belirlenmesi ve uygulanması sırasında, mümkün olduğu ölçüde, ilgilinin geçmiş ve şimdiki istek ve duygularını araştırmak, dikkate almak ve bunlara gerektiği gibi saygı göstermek gerekmektedir.
2. Bu ilkede özellikle, ilgili yetişkinin kendisini temsil edecek veya kendisine yardımcı olacak kişinin seçimine ilişkin isteklerinin dikkate alınması ve mümkün olduğu ölçüde gerektiği gibi buna saygı gösterilmesi gerekmektedir.
3. Ayrıca, ehliyetsiz bir yetişkini temsil eden veya ilgiliye yardım eden bir kişinin, mümkün ve uygun olduğunda, özellikle yetişkin kişiyi etkileyen herhangi bir önemli kararla ilgili olarak, yetişkin kişinin isteklerini ifade edebilmesi için ilgiliye yeterli bilgiyi sağlaması gerekmektedir.”

47. İlgili usuli rejim hakkında söz konusu Tavsiye kararında şu şekilde belirtilmektedir:

“İlke 12 - Soruşturma ve değerlendirme

A.A.K./TÜRKİYE KARARI – AYRIK GÖRÜŞ

1. Yetişkinin kişisel yeteneklerinin soruşturulması ve değerlendirilmesiyle ilgili olarak uygun prosedürlerin öngörülmesi gerekmektedir.

2. Tedbiri alan kişi ilgiliyi görmedikçe veya ilgilinin durumu hakkında bilgisi olmadıkça ve en az bir nitelikli bilirkişi tarafından düzenlenmiş güncel bir rapor olmadıkça, ehliyetsiz bir yetişkinin hukuki ehliyetini kısıtlayıcı etkiye sahip hiçbir koruyucu tedbir alınmamalıdır. Rapor, yazılı olarak düzenlenmelidir veya kaydedilmelidir.

İlke 13 - Şahsen dinlenme hakkı

İlgili kişi, hukuki ehliyetini etkileyebilecek her türlü davada şahsen dinlenme hakkına sahip olmalıdır.

İlke 14 - Süre, inceleme ve başvuru

1. Koruma tedbirleri, mümkün ve uygun olduğu ölçüde sınırlı süreli olmalıdır. Periyodik incelemeler dikkate alınmalıdır. (...)

3. Uygun başvuru yolları öngörülebilir olmalıdır.”

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

SÖZLEŞME’NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

A. Davanın konusu ve kabul edilebilirliği

48. Başvuran, yasal olarak ehliyetinin olmamasına geçerli gerekçe ve bir avukat yardımı olmaksızın karar verildiğini iddia ederek, özellikle ulusal mahkemelerin kendisine resen bir avukat sağlanması için ve vesayet altına alınmasının temelinde bulunan sağlık raporları hakkında itirazlarına cevap vermek için gerekli adımları atmadığından şikâyet etmektedir. Başvuran kısacası, Türk hukuk sisteminin, geleceğini karartacak bu orantısız tedbire karşı kendisini koruyamadığını belirtmektedir.

Başvuran bu bağlamda, Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrası tarafından güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ve ayrıca Sözleşme’nin 8. maddesine aykırı olarak özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini iddia etmektedir; bu iki hükmü tek başına ve Sözleşme’nin 13. maddesiyle birlikte ileri sürmektedir.

49. Mahkeme, somut olayda ileri sürülen ana konuların şüphesiz, başvuranın özel ve aile hayatı kapsamına girdiğini zira kimlik ve kişisel gelişimin yanı sıra diğer insanlarla ve dış dünyayla ilişkiler kurma ve geliştirme hakkıyla da yakından bağlantılı olduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme somut olayda, bu tür konularla ilgili olarak, Sözleşme’nin 8. maddesi açısından yaklaşımını benimseme yönündeki genel eğiliminden ayrılmak için özel bir neden görmemektedir (bk., örneğin

Bensaid/Birleşik Krallık, no. 44599/98, § 47, AİHM 2001 I, *H.F./Slovakya*, no. 54797/00, § 47, 8 Kasım 2005 ve *A.N./Litvanya*, no. 17280/08, § 107, 31 Mayıs 2016).

50. Nitekim mevcut davada, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının güvenceleri tarafından hedeflenen amaç ile Sözleşme'nin 8. maddesinin güvenceleri tarafından izlenen amaç arasındaki farklılık, olayların bu iki hükmün her biri açısından incelenmesini zorunlu olarak haklı çıkarmamaktadır (bk. örneğin, *Golder/Birleşik Krallık*, 21 Şubat 1975, §§ 41 à 45, A Serisi, no. 18, *Bianchi/İsviçre*, no. 7548/04, § 113, 22 Haziran 2006 ve *Macready/Çek Cumhuriyeti*, no. 4824/06 ve 15512/08, § 41, 22 Nisan 2010). Somut olayda ihtilaf konusu yargılamanın kendiliğinden araştırma ilkesine tabi olması nedeniyle, gerçeği araştırmak mahkemenin görevidir (yukarıda 43. paragraf). Kendiliğinden araştırma ilkesine dayanan yargılamalarda tarafların durumu çekişmeli ilkeye dayanan yargılamalardan farklıdır zira mevcut durumda hâkimin aktif görevi Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası açısından ayrı bir incelemenin önemini azaltacak şekilde, yargılamanın tarafları arasındaki belirli bir eşitsizliği telafi etmesi düşünülebilecek bir unsurdur.

51. Davanın hukuki nitelendirilmesi konusunda takdir yetkisine sahip olan Mahkeme (bk., *Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018, *S.M./Hırvatistan* [BD], No. 60561/14, § 243, 25 Haziran 2020 ve son zamanlarda *Telek ve diğerleri/Türkiye*, no. 66763/17 ve 2 diğer başvuru, § 76, 21 Mart 2023 ve *Calvi ve C.G./İtalya*, no. 46412/21, § 73, 6 Temmuz 2023), dolayısıyla mevcut durumda, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası ve/veya 13. maddesi bakımından ileri sürülen şikâyetlerin, adli işlemleri ve aynı zamanda söz konusu idari işlemlerini de kapsayan (aşağıda 65. paragraf) usul yönü açısından Sözleşme'nin 8. maddesine ilişkin şikâyetlerle özümsemiği kanaatine varmaktadır (bk. örneğin, *Kutzner/Almanya*, no. 46544/99, §§ 56 ve 57, AİHM 2002 I, *Diamante ve Pelliccioni/Saint-Marin*, no. 32250/08, § 151, 27 Eylül 2011, *Anghel/İtalya*, no. 5968/09, § 69, 25 Haziran 2013, *G.B./Litvanya*, no. 36137/13, § 113, 19 Ocak 2016 ve *S.W./Birleşik Krallık*, no. 87/18, § 78, 22 Haziran 2021).

Mahkeme dolayısıyla, mevcut davayı Sözleşme'nin 8. maddesi açısından inceleyecektir. Söz konusu maddenin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir (...)

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

52. Hükümet tarafından ileri sürülen ilk itirazların bulunmaması nedeniyle, Mahkeme başvurunun, Sözleşme’nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit etmektedir.

Mahkeme ayrıca, başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas

1. Tarafların İddiaları

a) Başvuran

53. Başvuran, Mahkemenin ilgili içtihadına aykırı olarak ve kendisi için davanın önemine rağmen, bir avukat yardımıyla usule uygun şekilde davaya dâhil edilmeden, acımasız olduğu kadar hakkaniyete uygun olmayan bir hukuki yaptırıma maruz kaldığını iddia etmektedir (*Jucius ve uciuvienė/Litvanya*, no.14414/03, 25 Kasım 2008). Kısacası, Sulh Hukuk Mahkemesi bu dava sırasında kendisine bir temsilci sağlaması için hiçbir tedbir almamış ve sonuç olarak dava fiili ehliyetinin kısıtlanmasıyla sonuçlanmıştır.

54. Başvuran ayrıca, vesayet tedbirinin kaldırılmasıyla sonuçlanan ikinci yargılama sırasında dahi hâkimin hiçbir şekilde adli yardım ihtiyacını değerlendirmedğini belirtmektedir (*Artico/İtalya*, 13 Mayıs 1980, § 33, A Serisi, No. 37, *Granger/Birleşik Krallık*, 28 Mart 1990, § 47, A Serisi, no. 174 ve *Timergaliyev/Rusya*, no. 40631/02, § 59, 14 Ekim 2008).

55. Başvuran davanın olaylarına geri dönerek, ihtilaf konusu yargılamanın hakkaniyetinin değerlendirilmesi için çok önemli olduğu kanaatine vardığı aşağıdaki unsurları vurgulamaktadır:

- Sulh Hukuk Mahkemesinin bulunduğu bölge olan Yenipazar küçük bir ilçedir ve söz konusu dönemde görevde olan iki hâkim ve iki savcı işbirliği yapmışlardır;

- vesayet altına alınmaya ilişkin dava, başvuran tarafından yapılan birçok şikâyetten rahatsız olan bu savcılardan biri tarafından açılmıştır;

- Aydın Barosu tarafından resen atanan avukat, makul gerekçe olmaksızın geri çekilmiştir; söz konusu baro ve Sulh Hukuk Mahkemesi bu istifayı gerek başvuranı dinlemeksizin gerekse davanın sonucu üzerinde olabilecek etkileri incelemeksizin kabul etmişlerdir.

- Sulh Hukuk Mahkemesi Anayasa'nın 36. maddesi gereğince, yükümlülüklerinin aksine hiçbir şekilde yeni bir adli yardım verilmesini öngörmemiş (yukarıda 44. paragraf) ve başvuranın vesayet altına alınmasına karar vermeden önce derin bir psikiyatri muayeneye tabi tutulmasını sağlamamıştır.

56. Başvuran, bu usuli yönün ötesinde, doktorların ve adli tıp kurumunun, kendisini gerektiği gibi muayene etmeden, daha önceki ayrıntılı sağlık raporlarına dayanarak düzenledikleri yetersiz raporlar temelinde ehliyetsiz olduğuna karar verilmesinden şikâyet etmektedir; bu bağlamda, bu raporlara karşı itirazlarının Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından hiçbir zaman dikkate alınmadığını vurgulamaktadır.

Başvuran, tanınmış bir üniversiteden mezun olan bir mimar olmasına rağmen, bir savcı tarafından aldatıcı iddialara dayanılarak bu tür bir yargılama sonucunda ehliyetsiz olduğuna karar verilmesinin geleceğini mahvettiğini eklemektedir. Başvuran, hiçbir koşulda, vesayet altına alınmasının, yaklaşık dört yıl boyunca maruz kaldığı orantısız tedbiri haklı çıkaracak bir menfaat teşkil etmeyeceği sonucuna varmıştır.

57. Bununla birlikte, İstanbul Üniversitesi Hastanesi tarafından sunulan son bilirkişi raporu (yukarıda 38. paragraf), ehliyetsiz açıklamasının kaynağındaki teşhisin hatalı olduğunu göstermiştir. Başvurana göre, eşi ve vasisi olan H.K. bu tedbirin kaldırılmasını talep etmeseydi, iş göremez bir hayata mahkûm olacaktı ve bu durum yerel sistemin savunmasız kişilere hiçbir şekilde bir koruma sağlamadığını göstermektedir.

b) Hükümet

58. Hükümet, ilk olarak, söz konusu yargılamaların kendiliğinden araştırma ilkesine tabi olduğunu, bu sisteme göre mahkemenin tüm kanıtlayıcı delilleri resen toplaması gerektiğini nitekim mahkemenin de böyle yaptığını belirtmektedir.

59. Hükümet, resen avukat atanmasına ilişkin olarak, başvuranın bu yöndeki talebinin ilk başta baro tarafından kabul edildiğini, ancak daha sonra ilgilinin kabul

edilemez davranışları nedeniyle baronun bu kararı iptal ettiğini belirtmektedir. Her halükarda, bu karar başvuran açısından önemli bir dezavantaja yol açmamıştır.

60. Sonuç olarak yargılama süreci içerisinde başvuran, duruşmalara katılma, görüşlerini ifade etme, kendisiyle ilgili tıbbi bilgilere itiraz etme, hâkim tarafından dinlenilme ve Yargıtay’a temyiz başvurusunda bulunma imkânına sahip olmuştur.

61. Hükümet bu unsurlar doğrultusunda, başvuranın, kendiliğinden araştırma prosedürünün tüm gerekli güvencelerinden yararlandığını ve nihayetinde vesayet altına alınmış olmasına rağmen söz konusu kararın objektif tıbbi değerlendirmelere dayandığını ve hiç şüphesiz Medeni Kanunu’nun 405. maddesi gibi sağlam bir yasal dayanağının olduğunu düşünmektedir.

“Meşru amaç” meselesine gelince Hükümet, bir kez daha uzmanlar tarafından hazırlanan ve sonuçları eleştiriye mahal vermeyen iki sağlık raporuna atıfta bulunmaktadır. Bu raporlara göre, tedavi olmayı reddeden başvuran, kendi çıkarlarını koruyacak ve anlayacak durumda değildir ve ihtilaf konusu tedbir tam olarak bu çıkarları korumaya yöneliktir.

Öte yandan, başvuran hiçbir zaman bu durumdan somut bir şekilde olumsuz şekilde etkilendiğini veya izlenen amaçla orantısız zararlara maruz kaldığını ileri sürmediğinden, ihtilaf konusu müdahalenin başvuranın özel hayatı üzerinde önemli bir etkisi olmamıştır.

62. Son olarak Hükümet, söz konusu tedbirin, Türkiye’de yürürlükte olan rejimin hem AİHM hem de Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından belirlenen ilgili ilkelerle tamamen uyumlu güvencelere dayandığını gösteren 27 Şubat 2015 tarihli yeni bir tıbbi rapor gereğince kaldırıldığını hatırlatmaktadır (bk. yukarıdaki 46 ve 47. paragraflar).

2. Mahkemenin değerlendirmesi

a) Genel ilkeler ve değerlendirmeler

63. Başvuranın, vesayet altına alınması kararının, özel hayatına saygı hakkının kullanılmasına müdahale teşkil ettiğine kimse itiraz etmemektedir. Bu müdahale kanunla (Medeni Kanunu’nun 405. maddesi) öngörülmüştür (bk. yukarıdaki 40. paragraf) ve akıl hastalığı nedeniyle kendi menfaatlerini gözetemeyecek durumda olan bir kişinin korunması gibi meşru bir amaç gütmektedir. Ayrıca bu hususlar, tartışmaya açık değildir (bk. Ümit Bilgiç/Türkiye, no. 22398/05, § 112, 3 Eylül 2013).

64. Demokratik bir toplumda söz konusu müdahalenin gerekliliğine ilişkin olarak Mahkeme, bir bireyin zihinsel kapasitesinin belirlenmesi gibi karmaşık bir konuda, yetkililerin genel kural olarak geniş bir takdir payına sahip olması gerektiğini hatırlatmaktadır; ancak bu yetki, Mahkemenin, ilgili kişinin Sözleşme'nin 8. maddesi ile güvence altına alınan özel hayatına saygı hakkını kullanmasına yönelik inkâr edilemeyecek biçimde ciddi bir müdahale teşkil eden hukuki ehliyetten yoksun bırakmalar konusunda daha sıkı bir denetim uygulama sorumluluğu ile birlikte yürütülmelidir. Ayrıca, ruhsal rahatsızlığı olan kişilerin hukuki ehliyetten yoksun bırakıldığı davalarda, Mahkeme karar verme sürecinin kalitesine özel önem atfetmektedir.

65. Her ne kadar Sözleşme'nin 8. maddesi kesin herhangi bir usul şartı içermese de, Mahkeme bu maddeden doğan haklara saygı gösterilmesi için gerekli usuli gereklilikleri tanımlamıştır; Mahkeme bu gereklilikleri, genellikle diğerlerinin yanı sıra, müdahale tedbirleri alınmasına yol açan karar alma sürecinin adil ve Sözleşme'nin 6. maddesi ile korunan menfaatlere tamamen saygı gösterecek nitelikte olması bağlamında söz konusu maddede yer alan ilkelerle birlikte incelemektedir (bk. örneğin, yukarıda anılan *Jucius ve Juciuviené*, § 30, *Soares de Melo/Portekiz*, no. 72850/14, § 65, 16 Şubat 2016 ve *Mehmet Ulusoy ve diğerleri/Türkiye*, no. 54969/09, § 109, 25 Haziran 2019). Söz konusu gereklilik, hem idari hem de adli işlemleri kapsamakta ve de mevcut ihtilafın merkezinde yer alan, diğer hususların yanı sıra, özel hayatın gizliliğine adil bir şekilde saygı gösterilmesini sağlamaya yönelik daha geniş bir hedefle birlikte ele alınmalıdır (bk. diğer kararlar arasında, *Golder*, yukarıda anılan, § 36, *McMichael/Birleşik Krallık*, 24 Şubat 1995, § 91, Seri A no. 307-B, yukarıda anılan *Bianchi*, § 112 ve *Tapia Gasca ve D./İspanya*, no. 20272/06, §§ 111-113, 22 Aralık 2009).

66. Dolayısıyla, yetkili makamların bu alanda sahip oldukları takdir payının kapsamı, karar verme sürecinin kalitesine bağlı olacaktır: Yargılamalar şu veya bu nedenle ciddi şekilde kusurlu ise, yerel makamların vardıkları sonuçlar şüpheye açık olacaktır (bk. 1. İlke - yukarıdaki 46. paragraf; *Görgülü/Almanya*, no. 74969/01, § 52, 26 Şubat 2004, *Chtoukatourov/Rusya*, no. 44009/05, §§ 87-89, AİHM 2008, *Berková/Slovakya*, no. 67149/01, § 165, 24 Mart 2009, *Salontaji-Drobnjak/Sırbistan*, no. 36500/05, §§ 141-143, 13 Ekim 2009, yukarıda anılan

Ümit Bilgiç, § 113, *Lashin/Rusya*, no. 33117/02, §§ 79 ve 80, 22 Ocak 2013, *Ivinović/Hırvatistan*, no. 13006/13, §§ 36 ve 37, 18 Eylül 2014 ve yukarıda anılan A.N., §§ 116-118).

b) **Bu ilkelerin mevcut davaya uygulanması**

- i. *Resen atanan avukattan yararlanma hakkından mahrum bırakıldığı iddiasına ilişkin olarak*

67. Karar verme boyutuyla ilgili olarak ve başvuranın resen atanan avukattan yararlanamamaktan şikâyetçi olması konusuna ilişkin olarak, Sözleşme’nin, Devletin “medeni hak” ile ilgili her ihtilafta, ücretsiz adli yardım sağlamasını gerektirmediğinin altı çizmek gerekmektedir. Bununla birlikte Mahkeme, başvuranın davasındaki gibi (bk. yukarıdaki 53 ila 57. paragraflar), -çok ciddi bir mesele içeren- somut yargılamanın başvuranın haklarını korumak ve menfaatlerini dikkate almak için uygun usuli güvenceler ile çevrelenmesi gerektiğini kabul etmektedir (bk. örneğin, *H.F./Slovakya*, no. 54797/00, § 44, 8 Kasım 2005).

Bu tür güvenceler kapsamında Sözleşme’nin 8. maddesi, mahkemeye etkili erişim için gerekli olduğu durumlarda (bk. bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*), *Airey/İrlanda*, 9 Ekim 1979, § 26, Seri A no. 32 ve *Romanov/Rusya*, no. 63993/00, § 108, 20 Ekim 2005), özellikle de ilgili kişi için konunun ciddiyetini göz önünde bulundurulduğunda (*P., C. ve S./Birleşik Krallık*, no. 56547/00, § 100, AİHM 2002-VI, *Steel ve Morris/Birleşik Krallık*, no. 68416/01, § 61, AİHM 2005-II, yukarıda anılan *H.F.*, § 37 ve yukarıda anılan *Ivinović*, 45. paragrafının son cümlesi (*in fine*)) yetkili makamların avukat yardımı sağlamasını gerektirebilir.

68. Mevcut davada, Aydın Barosu 9 Temmuz 2009 tarihinde başvurayı temsil etmesi için nihayetinde M.A.yı atamış olsa da (bk. yukarıdaki 19 ve 20. paragraflar), M.A., başvuranın kendisinden kabul edilemez gerekçelerle mahkeme hâkimine itiraz etmesini istediği gerekçesiyle 27 Ağustos’ta, yargılamalara hiç katılmadan istifa etmiştir (bk. yukarıdaki 22 ve 25. paragraflar); nitekim iki taraf arasında bir görüşme olmuştur (bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*) yukarıda anılan *Salontaji-Drobnjak* kararı 127. paragraf ile karşılaştırınız.). Akabinde, Aydın Barosu başka bir avukat atanmayacağını bildirmiş (bk. yukarıdaki 27. paragraf) ve İstanbul Barosu da başvuranın hukuki yardım talebini reddettiği görülmektedir (bk. yukarıdaki 26. paragraf). Dosyada,

hâkime doğrudan yapılan herhangi bir adli yardım talebi kaydı bulunmadığından mahkeme de resen harekete geçmemiştir.

69. İstifa eden M.A.’nın tavrının, Sözleşme bağlamında (*Tuziński/Polonya* (k.k.), no. 40140/98, 30 Mart 1999) ve/veya -başvuranın da öne sürdüğü gibi (bk. yukarıdaki 55. paragrafın son cümlesi (*in fine*))- Anayasa’nın 36. maddesi uyarınca Devleti sorumlu kılabilen özel bir durum teşkil edip etmeyeceği ve bu nedenle, mahkemenin -durumdan haberdar edildikten sonra- başvuranın uygulamada etkili yardımından mahrum kalmaması için söz konusu avukatın yerine resen başka bir avukat ataması gerekip gerekmediği sorusuna ilişkin olarak (*Bertuzzi/Fransa*, no. 36378/97, § 30, AİHM 2003-III), Mahkeme, burada atıfta bulunulan uygun usuli güvenceler (bk. yukarıdaki 65. paragraf) adli yardım sağlanmasıyla sınırlı olmadığından, bu soruya olumsuz cevap verebileceği kanaatindedir.

70. Bu bağlamda, birçok durumda, bir bireyin kendi işlerini idare etme kabiliyetinden yoksun olması nedeniyle vesayet altına alınmasının gerekmesi - mevcut davada olduğu gibi- kendi durumu hakkında karar veremeyeceği anlamına gelmediği unutulmamalıdır; bu gibi durumlarda, ilgili kişinin mahkemeye erişim ve şahsen dinlenilme fırsatına sahip olması çok önemlidir (bk. yukarıda anılan *Jucius ve Juciuvienė*, § 30 ve yukarıda anılan *A.N.* § 90).

Dolayısıyla Mahkeme, davanın kendi özgü koşullarını ve özellikle de alınacak kararların ciddiyetini göz önünde bulundurarak başvuranın, bir bütün olarak değerlendirildiğinde, çıkarlarının gerekli şekilde korunmasını sağlamak için karar alma sürecine yeterince dâhil edilip edilmediğini tespit etmelidir; yeterince dâhil edilmediği takdirde, müdahale Sözleşme’nin 8. maddesi anlamında “gerekli” olarak kabul edilemeyeceğinden, özel hayatının gizliliği ihlal edilmiş olacaktır (bk. *ibidem.* ve *W./Birleşik Krallık*, 8 Temmuz 1987, § 64, Seri A no. 121).

ii. *Başvuranın karar alma sürecine katılması hakkında*

71. Dava konusu olay ve olgulara dönecek olursak Mahkeme, başvuranın, psikolojik durumuna rağmen savcılık tarafından fiil ehliyeti konusunda yapılan başvurudan haberdar olduğunu (karşılaştırınız *Shtukaturrov*, yukarıda anılan, § 69) ve davasını sunmak için yeterli kabiliyete sahip olduğunu gözlemlemektedir (*McVicar/Birleşik Krallık*, no. 46311/99, §§ 48-62, AİHM 2002-III ve *Steel ve Morris*, yukarıda anılan, § 61); Ayrıca başvuran, müteakip duruşmalar boyunca yargılamalara fiilen katılmış ve mahkeme, ilgiliyle doğrudan iletişim kurmuştur

(karşılaştırınız *Chtoukatourov*, yukarıda anılan § 91 ve *A.N.*, yukarıda anılan, § 120).

Nitekim, hazırlık duruşmasının yapıldığı 14 Mayıs 2009 tarihinden itibaren başvuran, 15 Haziran 2009 tarihinde, yargılamaya avukatı aracılığıyla devam etmek istediğini mahkemeye bildirmiş ve avukatının istifa etmesinin ardından, takip eden duruşmalara genellikle bizzat katılmış ve kendi ifadeleriyle duruşmalarda dinlenmiştir; 16 Temmuz 2009 tarihinde başvuran, Adnan Menderes Üniversitesi Hastanesinde kendisine yapılan muayene hakkında beyanda bulunmuştur; 17 Eylül 2009 tarihinde e-posta ile yazılı beyanda bulunmuş ve bu beyanı okunmuştur; 1 Ekim 2009 tarihinde İstanbul Üniversitesi Hastanesinde yeniden muayene olma talebini mahkemeye bildirmiştir; 22 Ekim 2009 tarihinde, yeni hâkim kendisini dinlemiş ve 14 Ağustos 2009 tarihli Adli Tıp Kurumuna sevkini talep eden bilirkişi raporuna itiraz etmiş ve bu talep kabul edilmiştir (bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*) yukarıda anılan *Salontaji-Drobnjak* kararı § 127 ile karşılaştırınız); 24 Kasım 2009 tarihinde başvuran, eşi H.K. ile birlikte duruşmaya katılmıştır; 21 Ocak 2010 tarihinde başvuran, hâkim tarafından tekrar dinlenmiştir; 2 Mart 2010 tarihinde eşinin Adli Tıp Kurumu raporuna yaptığı itirazı desteklemiştir; 2 Mart 2010 tarihinde, söz konusu itiraz reddedilmiş ve yargılama onun huzurunda kapatılmıştır (karşılaştırınız, *ibidem*).

72. Dolayısıyla, ilk derece mahkemesince yapılan yargılamaya ilişkin olarak, başvuranın tüm ifadelerinin tam içeriği dosyaya koyduğu belgelerden anlaşılmıyor olsa da ilgilinin davasını savunmasını sağlayacak ve aynı zamanda Medeni Kanunu'nun 409. maddesi (bk. yukarıdaki 41. paragraf), Mahkemenin içtihadı (bkz. bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*), yukarıda anılan *Kovalev/Rusya*, no. 78145/01, §§ 35-37, 10 Mayıs 2007 – yukarıda anılan *Chtoukatourov*, §§ 72, 73 ve 91 ve *A.N.* ile karşılaştırınız) ve 13. İlke uyarınca zihinsel kapasite konusunda kendi görüşünü sunmasını sağlayacak şekilde karar verme sürecine yeterince dâhil olduğu kabul edilmelidir (bk. yukarıdaki 47. paragraf).

73. Öte yandan, mevcut davadaki ihtilaf konusu yargılamanın, mahkemenin gerçeği resen araştırması gerektiği kendiliğinden araştırma ilkesine göre yürütüldüğünün altını çizmek gerekmektedir. Türk Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(bk. yukarıdaki 43. paragraf), bir bireyin hukuki ehliyeti hakkında karar veren mahkemenin, taraflar teklif etmiş olsun ya da olmasın gerekli tüm delilleri toplamasını gerektirmektedir (benzer bir durum için bk. yukarıda anılan *H.F.*, § 38).

iii. *Karar verme sürecinin adilliğine ilişkin olarak*

74. Ulusal mahkeme tarafından yapılan incelemeye değinmeden önce başvuranın, küçük bir kasaba olan Yenipazar'daki dört hâkim-savcının tarafsız olmadıkları ve yaptığı şikâyetlerden rahatsız olduğu için vesayet altına alınmasını talep ettiği iddia edilen savcı da dâhil olmak üzere aralarında işbirliği yaptıklarına dair iddialarına cevap vermek gerekmektedir (bk. yukarıdaki 55. paragraf).

75. İlk olarak Mahkeme, mevcut davada, M.A.'nın, başvuranın -hukuka aykırı olarak nitelendirilen- reddi hâkim başvurusunu mahkemeye sunmadığını (bk. yukarıdaki 22. paragraf) ve davaya ilk bakan hâkimi veya onun yerine bakan hâkimi şahsen reddettiğine (bk. yukarıdaki 28. paragraf) veya başvuranın husumet nedeniyle vesayet altına alınmasını talep etmekle suçladığı savcıya karşı bir girişimde bulunduğu dair hiçbir şey olmadığını gözlemlemektedir.

76. Bu arada, “aksine bir kanıt bulunana kadar bir hâkimin kişisel olarak tarafsızlığının varsayılması gerektiği” unutulmamalıdır (bk. örneğin, *Micallef/Malta* [BD], no. 17056/06, § 94, AİHM 2009); bu durumda belirleyici olan unsur, başvuranın kaygılarının nesnel olarak haklı görülüp görülemeyeceğidir (*ibidem*, § 96, *Wettstein/İsviçre*, no. 33958/96, § 44, AİHM 2000-XII ve *Pabla Ky/Finlandiya*, no. 47221/99, § 30, AİHM 2004-V).

Bununla birlikte, Yenipazar'da görev yapan dört hâkimin birbirlerini meslektaş olarak tanıyor olmaları, tarafsızlıklarına ilişkin şüpheleri nesnel olarak haklı çıkarmak için kesinlikle tek başına yeterli değildir (bk. örneğin, *Steck-Risch ve diğerleri/Liechtenstein*, n° 63151/00, § 48, 19 Mayıs 2005) ; zira taraflılığa ilişkin şikâyetlerin davalı Devletin hukuk sistemini sekteye uğratmaması gerekir ve Yenipazar'daki gibi küçük ulusal mahkemelerde, bu konuda aşırı katı standartların uygulanması adaletin yerine getirilmesini gereksiz yere aksatabilir (bk. bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*), *A.K./Lihtenştayn*, no. 38191/12, § 82, 9 Temmuz 2015, *Nicholas/Kıbrıs*, no. 63246/10, § 63, 9 Ocak 2018 ve *Koulias/Kıbrıs*, no. 48781/12, § 62, 26 Mayıs 2020).

77. Buna karşın Mahkeme, başvuranın ilk psikiyatrik teşhislerinin 2002 ve 2004 yıllarına dayanmasına rağmen (bk. yukarıdaki 5 ve 6. paragraflar), 10 Nisan

2009 tarihinde vesayet davası açıldıktan sonra yeni muayeneler yapıldığını (bk. yukarıdaki 14. paragraf) ve mahkemenin, başvuranın da amacını çok iyi bildiği, bu muayenelere dayanarak karar verdiğini hatırlatmaktadır (bk. yukarıda anılan *Chtoukatourov*, § 69). Nitekim 14 Ağustos 2009 tarihinde, Adnan Menderes Üniversitesi Hastanesi Sağlık Kurulu, başvuranda gözlemlenen “paranoid kişilik bozukluklarının” vesayet altına alınmasını haklı çıkaracak nitelikte olduğu sonucuna varmıştır (bk. yukarıdaki 21. paragraf); başvuran her ne kadar bu durum karşısında usulüne uygun olarak muayene edilmediğini iddia etmiş olsa da (bk. yukarıdaki 56. paragrafın başı (*in limine*)), söz konusu raporun içeriği bu iddiayla ters düşmektedir; her halükarda başvuran, İstanbul Üniversitesi Hastanesinde başka test ve psikolojik muayenelerden geçtikten sonra (bk. yukarıdaki 23. paragraf) söz konusu raporun sonuçlarına itiraz etmiş (bk. yukarıdaki 56. paragraf) ve iddia ettiğinin aksine mahkeme bu talebini kabul etmiştir (bk. yukarıdaki 28. paragraf); 23 Aralık 2009 tarihinde, tarafsızlığı hiçbir zaman sorgulanmamış olan Adli Tıp Kurumu Dördüncü İhtisas Kurulu tarafından (bk. yukarıda anılan *Lashin*, § 87) ikinci bir rapor düzenlenmiş (bk. yukarıdaki 30. paragraf) ve 29 Ocak 2010 tarihinde dosyaya konulan bu rapor sonuçlarından (bk. yukarıdaki 32. paragraf), başvuranın rahatsızlığının maddi menfaatleri açısından olası etkileri konusunda yeterince açık olduğu (karşılaştırınız *Chtoukatourov*, yukarıda anılan, § 93), dolayısıyla bu son rapora karşı yapılacak ikinci itirazın reddedilmesinin (bk. yukarıdaki 33. paragraf) herhangi bir sonuç doğurmayacağı anlaşılmaktadır.

Buna göre, Mahkeme, gerekçelerini hiçbir şekilde kanıtlamadan kararını “kapsamlı psikiyatrik muayenelere” dayandırmadığı için mahkemeyi eleştiren başvuranla aynı fikirde değildir (bk. yukarıdaki 55. paragrafın sonu (*in fine*)).

78. Dolayısıyla, yukarıda belirtilen ve 23 Aralık 2009 tarihinde yani ilk derece mahkemesinin kararının kabul edilmesinden üç ay bir hafta önce ve temyiz kararından bir yıldan kısa bir süre önce nitelikli uzmanlar tarafından düzenlenen sağlı raporu, “yeni” (karşılaştırınız, yukarıda anılan *H.F.*, §§ 41 ve 42, yukarıda anılan *Lashin*, §§ 83 ila 86, *Nikolyan/Ermenistan*, no. 74438/14, § 124, 3 Ekim 2019) ve Mahkemenin içtihadı ve 12. İlke bağlamında (bk. yukarıdaki 47. paragraf) kanıtlayıcı olarak kabul edilmelidir.

79. Öte yandan söz konusu davada iki dereceli bir yargılama söz konusudur (karşılaştırınız, yukarıda anılan *A.N.*, § 120); başvuran, Sözleşme'ye yönelik olası bir ilk ihlali ortadan kaldırmada belirleyici bir rolü olabilecek Yargıtay'a bizzat başvurmuştur (bk. *De Haan/Hollanda*, 26 Ağustos 1997, § 54, Karar ve Hükümler Derlemesi 1997-IV). Ebetteki, bu itiraz reddedilmiştir, ancak başvuran bu konuda Mahkemeye şikâyetle bulunmamıştır.

80. Yukarıda belirtilenler ışığında, Türk yargı sisteminin adil ve gerekli özenle hareket ettiği ve başvuranın zihinsel kapasitesini değerlendirmek ve herhangi bir adaletsizliği önlemek için yeterli kanıt topladığı kabul edilmelidir (bk. 7. İlke - yukarıda 46. paragraf; karşılaştırınız, yukarıda anılan *H.F.*, § 44).

iv. *Başvuruna uygulanan tedbirin tüm ayrıntıları*

81. Bu bağlamda, 2 Mart 2010 tarihli kararın şartları uyarınca (bk. yukarıdaki 33. paragraf), başvuranın hukuki ehliyetine getirilen kısıtlamanın tam olmadığını, zamanla sınırlı olduğunu ve başvuranın bu kısıtlamaya bizzat itiraz edilebileceğini belirtmek gerekir (bk. örneğin, *Shtukurov*, yukarıda anılan, §§ 90 ve 94, *Stanev*, yukarıda anılan, §§ 239 ve 240, *Lashin*, yukarıda anılan, § 90, yukarıda anılan *A.N.*, §§ 111, 123 ve 126 ve yukarıda anılan *Nikolyan*, § 122).

Mevcut davada, söz konusu tedbir, başvuranın malvarlığının, şüphesiz başvuran için yerinde bir atama olan kocası (bk. 8. ve 9. İlkeler, yukarıdaki 46. paragraf) ve vasisi H.K. tarafından malvarlığına ilişkin bir defter tutularak mahkemenin onayı olmadan tapu ve bankacılık işlemleri yapma yasağı ile birlikte yönetilmesiyle ilgilidir. Dolayısıyla vasinin, başvuranı temsil etme yetkisi, ilgili kararda öngörüldüğü ölçüde, yalnızca başvuranın malvarlığı ve mali işlerini (bk. yukarıdaki 13. paragraf) kapsamaktadır (Finlandiya hukukunda benzer bir durum için bk. *A.-M.V./Finlandiya*, no. 53251/13, § 85, 23 Mart 2017).

82. Ayrıca, tedbirin başlangıçta iki yıllık bir süre için getirildiğini ve iki yıl daha uzatılabileceğini belirtmek gerekmektedir; Mevcut davada, iç hukuk uyarınca (bk. yukarıdaki 42. paragraf), başvuranın -kocası gibi- vesayet tedbirinin kaldırılması amacıyla iki yıllık aranın ardından tekrar değerlendirme yaptırma imkânına sahip olduğu sonucuna varılmaktadır (bk. 14. İlke, -yukarıda anılan *Ümit Bilgiç*, § 114; karşılaştırınız, yukarıda anılan *Drobnjak*, § 134 ve yukarıda anılan *Stanev*, § 239).

83. Bu durum çok önemli bir güvencedir: hukuki ehliyetsizlik kararının gözden geçirilmesi için mahkemeye başvurma hakkı, ilgili birey için en önemli haklardan biridir çünkü bu tür davalar açıldığı zaman, ilgilinin medeni hak ve yükümlülükleri (yukarıda anılan, *Stanev*, § 233 ve *Lashin*, yukarıda anan, §§ 79-81), daha ayrıntılı belirtmek gerekirse, hukuki ehliyetsizlik kararından etkilenen tüm hak ve özgürlüklerin kullanılması açısından belirleyicidir; bu hak, başvuran gibi haklarında kısmi ehliyetsiz kararı verilen kişilerin korunması için önemli usuli haklardan biridir (bk. yukarıda anılan *Stanev*, § 241). Ayrıca, günümüzde akıl hastalığından muzdarip kişilere en uygun yasal özerkliğin tanınmasına ilişkin Avrupa düzeyinde ulusal yasalarda ve de yukarıda bahsedilen R (99) sayılı Tavsiye Kararı da dâhil olmak üzere bu kişilerin korunmasına yönelik uluslararası belgelerde verilen önem giderek artmaktadır (bk. yukarıdaki 46 ve 47. paragraflar) (bk. özellikle, *Matter/Slovakya*, no. 31534/96, §§ 51 ve 68, 5 Temmuz 1999, yukarıda anılan *Stanev*, §§ 243 ila 245 ve yukarıda anılan *A.N.*, § 126).

84. Mevcut davada, başvuranın Mart 2014'te hala vesayet altında olduğu göz önüne alındığında dosyada ve başvuranın beyanlarında, ilk iki yıllık sürenin sonunda neden gözden geçirme talebinde bulunulmadığına dair kesin bir bilgi yer almamaktadır (bk. yukarıdaki 36. paragraf).

Bununla birlikte, H.K. 9 Temmuz 2014 tarihinde, Nazilli Sulh Hukuk Mahkemesine bu doğrultuda bir başvuruda bulunmuş ve İstanbul Üniversitesi Hastanesi tarafından yapılan yeni bir psikiyatrik değerlendirmenin sonuçlarına uygun olarak, söz konusu mahkeme 19 Mart 2015 tarihinde ihtilaf konusu vesayet tedbirinin kaldırılmasına karar vermiştir (bk. yukarıdaki 36 ila 39 ve 42. paragraflar).

85. Başvuranın öne sürdüğünün aksine (bk. yukarıdaki 57. paragraf), söz konusu son tıbbi tespitler vesayetin uygulanmasına neden olan tespitleri hiçbir şekilde geçersiz kılmamıştır; zira bu zamana kadar yapılan hiçbir uzman görüşünde tedavi edilemez bir sağlık durumuna işaret edilmemiştir; son olarak, eğer H.K. bu adımı atmamış olsaydı ne olacağı konusunda tahminde bulunmaya gerek yoktur, çünkü yasa başvurana bunu bizzat yapma yetkisi vermiştir (bk. yukarıdaki 42. paragraf).

86. Yukarıda belirtilenler ışığında, Mahkeme, özellikle de bireyin yetilerinin veya özel durumunun onu savunmasız bir konuma soktuğu durumlarda ulusal makamların, bireyin onuruna ve kendi kaderini tayin hakkına saygı ile onu koruma ve menfaatlerini gözetme ihtiyacı arasında bir denge kurması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu bağlamda Mahkeme, mevcut davada adil bir denge kurulduğu kanaatindedir: Sözleşme'nin ve uluslararası hukukun konuyla ilgili normlarının gerektirdiği gibi, başvuranın hak ve menfaatlerinin gözetilmesini sağlayacak şekilde ulusal yargılamalarda istismarı önlemeye yönelik etkili güvenceler mevcuttur.

Başvuran, yargılamanın tüm aşamalarında yer almıştır: bizzat dinlenmiş ve görüşlerini ileri sürebilmiştir. Müdahale, yetkili ve tarafsız ulusal mahkemelerin görev alanına girmektedir ve aldıkları önlem, başvuranın malvarlığı ile ilgili menfaatlerini, daha geniş anlamda iyiliğini koruma meşru amacıyla tutarlıdır; süresinin ve amacının sınırlı olduğu ve kaldırılmasını sağlamak için öngörülen iç hukuk yolları göz önüne alındığında tedbirin, başvuranın durumu bakımından orantısız ve/veya uygunsuz olduğuna kanaat getirmek için hiçbir neden yoktur.

v. *Sonuç*

87. Sonuç olarak, Mahkeme, mevcut davada, başvuran hakkında başlangıçta uygulanan kısmi ehliyetsizliğin demokratik bir toplumda gerekli olarak kabul edilebileceğini ve dolayısıyla da Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlaline yol açmadığı kanaatindedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edilmediğine *karar vermektedir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 3 Ekim 2023 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdürü

Arnfinn Bârdsen
Başkan

A.A.K./TÜRKİYE KARARI – AYRIK GÖRÜŞ

Bu kararın ekinde, Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrası ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 74. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, Hâkim A. Bårdsen'in sunmuş olduğu ayrik görüş yer almaktadır.

A.R.B.

H.B.

A.A.K./TÜRKİYE KARARI – AYRIK GÖRÜŞ
HÂKİM BÂRDSSEN’İN MUTABAKAT ŞERHİ

88. Bu davada Sözleşme’nin ihlal edilmediği konusunda meslektaşlarımın vardığı sonuca katılıyorum. Bu sonuca biraz tereddütle vardım ve şüphelerimin nedenlerini açıklamak istiyorum.

89. Mahkeme davayı yalnızca Sözleşme’nin 8. maddesi açısından incelemeyi tercih etmiş olsa da, Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrası mevcut davada önem taşımaktadır. Dolayısıyla adli yardıma erişimle ilgili bu tür bir bağlamda, Sözleşme’nin 8. maddesi, Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrası kapsamında geliştirilen ilkeler ışığında yorumlanmalı ve uygulanmalıdır. Kararda bu bakış açısına nadiren yer verildiği için ve kendiliğinden araştırma ilkesi kapsamında bile bir avukatın yardımına ihtiyaç duyulabileceği göz önüne alındığında, kendi adıma aşağıdaki altı temel bilgiyi pekiştirmek isterim.

90. İlk olarak, vesayet davalarına dâhil olan kişilerin genellikle savunmasız olarak değerlendirilmeleri gerektiğini vurgulamak isterim. Ruhsal rahatsızlığı nedeniyle kendi adlarına fiili ehliyetle tam olarak sahip olmayan kişilerin menfaatlerini korumak için özel usuli güvenceler gerekli olabilir. Nitekim mevcut davada yetkili makamlar, başvuranın, kendi adına bilinçli kararlar verme yeteneğini doğrudan etkileyen ciddi bir akıl hastalığından muzdarip olduğunu tespit etmişlerdir.

91. İkinci olarak, vesayet davalarında, somut davada olduğu gibi, genellikle sadece hukuki meselelerin incelenmesinin değil, aynı zamanda ilgili kişilerin akıl sağlığı ve başkalarıyla olan etkileşimlerinin de kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesinin gerekli olduğunu belirtmek isterim. Başvuranın ciddi şekilde hasta olduğu kabul edildiğinde, hukuki ve tıbbi değerlendirmelere ilişkin yapıcı bir şekilde ilginebilecek yeterlilikte olduğu makul olarak düşünülemezdi.

92. Üçüncü olarak, başvuranın olayların meydana geldiği tarihte bir vasisi olmadığını belirtmek isterim. Hukuki yardım masraflarını kendisi karşılayamazdı. Başvurana yardımcı olmak üzere başlangıçta bir avukat atanmışsa, bunun nedeni tam olarak, kendisine adli yardım verilmesinin gerekli görülmüş olmasındadır.

93. Dördüncü olarak, başvuran tarafından “kabul edilemez davranışlar” sergilenmesi nedeniyle atanan avukatın çekilmiş olması başvuranın aleyhinde

kullanılamaz. Söz konusu davranış, başvuranın İdare Mahkemesi hâkimine olan güven eksikliğini yansıtmaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere, başvuranın, başta paranoya olmak üzere, çok ciddi ruhsal rahatsızlıklardan muzdarip olduğu düşünülmüştür. Tam da bu nedenlerden dolayı, adli yardımdan yararlanılması başvuranın yararına olacaktı.

94. Beşinci olarak, atanan avukatın çekilmesiyle başvuranın idare mahkemesi önünde kalmış olduğu durum göz önüne alındığında ve yukarıdaki belirtilen hususlar dikkate alındığında, mahkemenin başka bir avukat atanıp atanmaması gerektiği konusunu resen incelemek için sağlam nedenleri olmuştur. Ancak, böyle bir incelemeye ilişkin herhangi bir kayıt bulunmamaktadır.

95. Altıncı olarak, Hükümete göre, başvuranın kendi adına bilinçli kararlar alabilecek durumda olmadığını dikkate aldığımızda, mahkemeden yeni bir avukat atanmasını talep etmemiş olmasının pek bir önemi yoktur. Ayrıca, başvuran temyiz başvurusunda avukat yardımından yararlanamadığı konusunda şikâyetle bulunmasına rağmen Yargıtay'ın, çok kısa olan kararında, bu konuya ilişkin herhangi bir değerlendirme bulunmamaktadır.

96. Yukarıda belirttiğim görüşlere rağmen, Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edilmediği yönünde oy kullandım. Sonuç olarak, başvuranın menfaatlerini korumak için alınan tüm önlemler de dâhil olmak üzere davadaki tüm olay ve olgular göz önüne alındığında, başvuranın, Sözleşme'nin 8. maddesi ile güvence altına alınan özel hayatının korunmasına yönelik önemli bir ihmal olmadığı konusunda meslektaşlarımla aynı fikirdeyim.